

ВІСНИК

VISNYK ^{the} HERALD

суспільно-політичний місячник

РІК XXXVII Ч. 3
YEAR XXXVII No. 3

БЕРЕЗЕНЬ — 1984
MARCH — 1984

ЦІНА .90 ЦЕНТІВ
PRICE \$ .90

З М І С Т

Із Резолюцій IV Світового З'їзду УВФронту	1
Б. В-К — Дмитро Донцов про Тараса Шевченка	2
ВАСИЛЬ ЛИТВИН — За правдиву велич Шевченка	3
В. КУЛЬЧИЦЬКИЙ-ГУТ — Відродження америкаського патріотизму і Україна	5
БОГДАН ЛІВЧАК — Переломовий рік	7
ГАННА ЧЕРНЬ — Пам'ятник (Вірш)	10
Американський дослідник про П. Григоренка (Закінчення)	11
Герой УПА Мирослав Симчич	14
АНАТОЛІЙ ЛИПОНІС — Поклич, ми встанемо! (Вірш)	15
Заява Грини Зеленої	15
Б. Л. — Про „світла” і „тіні” української політики	16
Д-Р МИКОЛА СТЕПАНЕНКО — Російщення України	19
ПРОФ. ІВАН ЛЕВАДНИЙ — Чорна Рада і тяжкі її наслідки	21
Г. Ц-ПІ — Спогад про сл. п. Івана Юрченка	23
АЛЛА КОССОВСЬКА — Про книжку „Шляхом Легенди”	24
Загальні Збори 1-го Відділу ООЧСУ	

У БЕРЕЗНІ 1950 РОКУ В БОЮ БЛЯ ЛЬВОВА
СМЕРТЮ ГЕРОЯ ЗАГИНУВ ВЕЛИКИЙ СИН
УКРАЇНИ — ГЕНЕРАЛ ТАРАС ЧУПРИНКА
— РОМАН ШУХЕВИЧ, ГОЛОВА ПРОВІДУ
ОІН НА РІДНИХ ЗЕМЛЯХ, ГОЛОВНИЙ КО-
МАНДИР УПА.

ВШАНУВАТИ СМЕРТЬ ГЕРОЯ МОЖЕМО В
ДАЛЕКОМУ ЗАПІЛІ НАШОЮ ОРГАНІЗО-
ВАНІСТЮ В ЛАВАХ СУВФРОНТУ, ЖЕР-
ТВЕННІСТЮ, КАРНІСТЮ, АКТИВНОЮ І
РІЗНОМАНІТНОЮ ПРАЦЕЮ ДЛЯ ПРИ-
ШВИДЧЕННЯ ДНЯ СВОБОДИ І ДЕРЖАВ-
НОСТИ УКРАЇНИ.

СЛАВА УКРАЇНІ!   ГЕРОЯМ СЛАВА!

*****

РІЧНА ПЕРЕДПЛАТА „ВІСНИКА” КОШТУЄ ЛИШЕ 10 ДОЛ. НА РІК..
ЧУ ВИ ВЖЕ ВНЕСЛИ ПЕРЕДПЛАТУ НА РІК 1984-Й?

ВІСНИК

ІЗ РЕЗОЛЮЦІЙ ЧЕТВЕРТОГО СВІТОВОГО З'ЇЗДУ УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО ФРОНТУ

НА ДОПОМОГУ ВИЗВОЛЬНИЙ БОРотьБИ В УКРАЇНІ

1. Для нас самозрозуміло, що принцип боротьби за національне визволення включає в собі також т. зв. людські права, але наша дія не обмежується до боротьби за людські права, бо людські права людини поневоленого народу ніколи не є ідентичні з правами члена нації, яка є поневолювачем. Крім того, без досягнення національних прав немає людських прав.

2. Студії крайової дійсності, відклик до неї за кордоном та масові протиросійські і протибольшевицькі акції у вільному світі мають велике значення. Вони служать показником захоплення ідеєю визволення і державного усамостійнення ширших кіл суспільності та є доказом безкомпромісової настанови не тільки провідної ланки, а й народних мас.

3. Зокрема акції, що їх ініціює й проводить молоде покоління, доводять невмирущість ідеї української нації усіх поколінь (відомий принцип тягlosti боротьби). В усіх масових акціях завжди слід надавати відповідне скерування, тобто виразно наголошувати принцип Самостійної Української Держави, яка не може інакше заіснувати, як тільки у висліді національної революції, синхронізованої з визвольними змаганнями інших поневолених народів.

4. Згідно з формулою попереднього З'їзду, відновлена Самостійна Соборна Українська Держава є революційним явищем в міжнародному житті. Через розвал Росії, що простягається з Європи й на Азію й намагається закріпити свої впливи в Африці та в Латинській Америці, з заіснуванням УССД міняється не тільки карта Східної

Європи, але й Азії, а через Близький Схід також Африки.

5. Український Визвольний Фронт, що його члени живуть на всіх континентах в численних країнах, на місцях ширить інформацію про Україну та її боротьбу і з'єднує приятелів для України та її боротьби. Водночас на таких зовнішньо-політичних форумах, як Європейська Рада Свободи, як АПАКЛ (Азійських народів антикомуністична Ліга), ВАКЛ (Світова Антикомуністична Ліга) та ВАЯКЛ (Світова Антикомуністична Ліга Молоді) з'ясовує українське розуміння міжнародної ситуації та її рушійних факторів.

6. IV Світовий З'їзд Українського Визвольного Фронту висуває для членства й усієї української громади згідно з гаслом: „Всі наші сили на допомогу Україні!” такі тривалі завдання:

а) Нейтралізувати впливи московсько-імперіалістичних кіл на політику вільних держав Заходу, а зокрема уряду ЗСА;

б) Наставляти загальну опінію вільного світу прихильно до визвольної боротьби поневолених народів;

в) Підтримувати всі заходи держав НАТО, а особливо уряду ЗСА, скеровані на скріплення оборонної могутності;

г) Розкривати й поборювати підризву комуно-московську акцію, скеровану на послаблення вільних країн світу, зокрема ЗСА, і в цьому співпрацювати з інституціями й установами, що ставлять собі такі завдання та

г) Докладати старань для покращання радіо-програм в Україну.

В. Б-к

ДМИТРО ДОНЦОВ ПРО ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

(За працею „Незмінні скрижалі Кобзаря”)

Візія занепаду московського деспота

Як візіонер, Шевченко міг своїм пророчим оком вглянутись у майбутнє, міг передчувати, що зближається час, коли „встануть за Правдою мерці”, коли в Україні стануть дозрівати незримі підземні сили духові — нові духом люди. Він міг відчувати, каже Донцов, як та „велика руїна” — українська нація — починає здрігатися-ворушитися, як вся природа України, її замки, могили, церкви — вся та могутня давнина княжої а потім козацької України стане кликати до себе тих, що вставатимуть формувати нову Україну, як коло Холодного Яру душі Гайдамаків стануть витати і нового Гонту стануть виглядати. Все це стане ознакою національно-духового пробудження української нації, в яке Шевченко так глибоко вірив, що воно мусить прийти.

А рівночасно з тим — почне занепадати імперія московського деспота. Шевченко знав, пише Донцов, що найвищий щабель на який видряпується якась сила, буває її початком до спаду. Московська імперія вже видряпалась на найвищий щабель свого панування, за яким іде початок спаду. Це пізнає Шевченко по тому, що коли тиран московський робить остаточний замах, щоб заволодіти не лише тілом, але й душею людини, коли він вже хоче полонити не тільки світ видимий, але й „світ Божий, хоче в пута закувати — закувати живу

душу”, коли цей тиран в союзі з дияволом робить похід вже проти духового світу — проти Христової Церкви, то в цім особливо прозирає Шевченко, пише Донцов, той остаточний найвищий зліт большевицько-комуністичної Росії, за яким настав уже початок її упадку.

Та комуно-большевицька Росія почала народжуватись вже в часах Шевченка, з тим її гріхом проти Духа Святого, як каже Донцов, з гріхом, який не прощається, а за який приходить жахлива заслужена кара — упадок і смерть.

Поява Нової України Шевченка

Те, що пророкував Т. Шевченко, чи не стається воно на наших очах вже сьогодні? Чи не починають в Україні сьогодні виростати ті нові духові сили — нові духом люди? Так! Виростають вони на ґрунті боротьби ОУН—УПА, на тій ідейності, на тих жертвах, на самопосягати, а зокрема, на тих героїчних прикладах націоналістів-революціонерів. Ті нові духом люди там в Україні — вони вже нав'язують свої візії до княжо-королівської і козацької епох нашої історії. Вони підносять прапор традиціоналізму, примат духа над матерією, безсмертність душі, незмінність нації. Вони ідуть за тим голосом предків, який кличе, щоб не наслідувати ідей „з чужого поля”, противних духовості української нації, а повертатись до джерел власної духовості, власної правди і етики, до відродження 1000-літніх традицій духової творчості української нації.

Тому ми віримо в те, що передбачував Тарас Шевченко: вже починає повізати з Холодного Яру новий вогонь Нової України.

“VISNYK” — “THE HERALD” (ISSN 0042-7004) is published Monthly, except July and August, when bi-monthly for \$10 per year by the Organization for Defense of Four Freedoms for Ukraine, Inc., 136 Second Avenue, New York N.Y. 10003. Second-class postage paid at New York, N.Y.

POSTMASTER: Send address changes to THE VISNYK — THE HERALD, P.O. Box 304, Cooper Station, New York, N.Y. 10276.

Комунізм — Облуда!

Націоналізм — Перемога!

Василь Литвин

ЗА ПРАВДИВУ ВЕЛИЧ ШЕВЧЕНКА

В епохи, коли „дрібніють люди на землі”, проявляються в історії народів великі мужі, що є немов еманациєю стремлень і бажань народу, які своїм словом формують його духовне і національне обличчя і вказують правильний шлях до великої мети.

В час найбільшого лихоліття українського народу Боже Провидіння послало йому Великому Мужа-Пророка, який прийшов роздмухати „іскру вогню великого”, що ще тліла в душах козацьких нащадків, надхнути їх містичною силою. Він прийшов, щоб своїм вогненним словом збудити приспану тяжким сном Україну. Щоб у тих, котрі ще не оглухли, воскресити старий дух козацької слави, який поведе нове лицарство на новий шлях і виборе нову Україну козацького народу. Він плакав на руїнах козацької слави: „Гетьмани, гетьмани, якби то ви встали” — „Було колись в Україні, ревіли гармати, було колись, запорожці зміли панувати”. „Нема Січі. Очерети у Дніпра літають: де то наші ділись, де вони гуляють?”

Епохальна роля Шевченка в історії українського народу полягає в тому, що він відродив наші національно-державницькі традиції, на чергу наших історичних завдань поставив ідею відродження державної незалежності України, як основної гарантії інтересів нації. „В своїй хаті своя правда і сила і воля” — це програма його світогляду і його поетичної творчості, а шлях до неї — „Вставайте, кайдани порвіте!”. Отже, революційний шлях, який в той час видавався його сучасникам нереальною фатаморганною серед пустелі московського самодержавства.

О. Лотоцький писав, що національно-державницька думка Шевченка не лише приваблювала Кирило-Методіївських братчиків, але й лякала їх, бо в їхній концепції слов'янської федерації виразно й рішуче висувався постулат незалежності поневоленої України на рівних з іншими народами правах. А М. Костомарів, здогадний автор твору „Книги битія українсь-

кого народу”, писав: „Шевченкова муза роздирала заслону народного життя. І страшно і солодко, і боляче було, і разом тягнуло глянути туди”.

Бичем безжалісної критики переїщить він тих гетьманів, котрі зраджували ідею української самостійності: „раби, підніжки, грязь Москви, варшавське сміття ваші пани, ясновельможнії гетьмани”! Навіть великому Богданові перепало: „Ой, Богдане, Богданочку! Якби була знала, у колісці б задушила, під серцем приспала”, — дорікав він Хмельницькому за його Переяславську угоду, якою він нерозважно віддав Україну в московську неволю, що „на квиток повірив москалеві”.

Шевченко вважав усяке об'єднання України з Московщиною за найбільше нещастя, за джерело її фізичного, духовного, матеріального, культурного й економічного занепаду. В прекрасній містерії „Великий льох” він виводить три душі, які караються по смерті за навіть не-свідомі провини. Одна карається за те, що з повними відрами перейшла дорогу Богданові, коли їхав у Переяслав Москві присягати. „От за що караюсь”. (В народнім переказі перейти комусь дорогу з повними відрами означає поводження, щастя для нього). Друга душа карається за те, що напоїла коня цареві Петрові, коли він повертався додому після полтавської перемоги. Третя карається за те, що на руках матері усміхнулася до лютого ворога України — цариці Катерини: „Чи я знала, ще сповита, що тая цариця — лютий ворог України, голодна вовчиця”.

Большевики стараються перефарбувати Шевченка на пролетарського поета, який боровся виключно проти соціального визиску працюючих. Це правда, що Шевченко боровся проти кріпацтва, до речі, заведеного Московою, проти соціального пригнічення селянства, проте він на першому місці завжди ставить момент національно-державний перед соціальним, розуміючи, що тільки у власній державі можна

В. Кульчицький Гут

ВІДРОДЖЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО ПАТРІОТИЗМУ І УКРАЇНА

В одному американському журналі у статті „Відродження патріота” Роберт Г Бізон писав: „Соуса, суперпатріот, став ще однією жертвою В'єтнаму, коли тим, заторкненим війною, патріотизм на час набрид. Шкільні оркестри перестали грати Соусу й інші патріотичні композиції, і навіть “The Stars and Stripes Forever”, найпопулярніший світовий марш (...) при житті тримали тільки оркестри марінсів”.

Тут про відродження патріотизму на підставі факту зростання популярності патріотичної пісні автор заговорив ще в 1983 році. Велика ж американська преса про це відродження почала писати щойно після подій у Ливані, у Гренаді. Так от „Нью-Йорк Таймс” у тижневому магазині за 4. 12. 1983 помістив був статтю про марінсів (морських піхотинців), де стверджувався факт, що після відомої експлозії у Бейруті вербункові станиці марінсів по цілій країні зробились переповненими добровольцями, як ніколи раніше; „Що притягає цих усіх мужчин і жінок до марінсів?” — дивувався автор і зараз же відповідав: „Патріотизм і бажання відплати з певністю були мотивуючими елементами”.

Тиждень пізніше у цьому ж магазині появилась уже ціла обшпирна стаття, справі патріотизму присвячена. Її автор, голова лондонського бюро „Н.И.Т.” R. W. Apple, Jr., також там стверджував, що коли у 1968 році „патріотизм

не був популярним предметом для серйозної розмови між людьми з філософічним способом мислення”, то „багато людей, які раніше відкидали б розмову про патріотизм як політичний код, нині його дуже часто обговорюють”. Завважив він також великий зріст по цілій країні пошани до американського прапора, і „кожна особа, яку я питаю, — він даліше стверджує, — молода чи стара, лівого чи правого напрямку, чи просто аполітична, без жодного вагання називала себе патріотичним американцем”.

Чи це відродження американського патріотизму може мати якийсь вплив на справу визволення України?

Марнування народного потенціалу

Після закінчення Другої світової війни серед американського народу панувало загальне і велике патріотичне піднесення. Провід же, маючи мильне розуміння світової ситуації, того патріотизму не зумів використати і у зовнішніх відносинах спромігся тільки на політику контейнменту. У результаті тієї політики прийшли, як відомо, Корея і В'єтнам, де патріотизм американських народних мас був зовсім змарнований, а демо-ліберали цьому сприяли.

У часі занепаду патріотизму серед американської інтелігенції, у зовнішній американській політиці наступив час детанту. Одним з особливо видних його продуктів був Гельсінський договір, який значно підсилює ілюзію можливості еволюції советської системи у напрямі демократії.

Теперішній зріст патріотизму, як то наглядно показують події, знов дає змогу американському уряду вести відважніші виступи на світовій арені. Та певні групи американської провідної верстви, які у першому періоді скастрували американську зовнішню політику контейнментом, а у другому — детантом, своїх по-

*****

*БАТЬКИ-МАТЕРІ, ПАМ'ЯТАЙМО, ЩО
РЯДИ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
АМЕРИКИ ПОВИННІ ПОСТІЙНО ПОПОВ-
НЮВАТИСЯ МОЛОДИМ ПОКОЛІННЯМ —
ДЛЯ ТЯГЛОСТИ НАШИМ ЗМАГАНЬ!*

зицій не хочуть здавати. Маючи ще даліше сильний голос, вони за всяку ціну стараються повернути американську зовнішню політику на старі втопані і фатальні шляхи, намагаючись навіть патріотизмові надати свою інтерпретацію.

Непоправні грішники

Таке, власне, намагання зробив автор згаданої вище статті у „Н.И.Т.” п. н. „Нові хвилювання патріотизму”. Описавши відбуту на південному травнику Білого Дому церемонію, де то президент Реген звів марінсів з привезеними з Гренади студентами, які вимахували американськими прапорцями, а яку пізніше президент представив як вияв патріотизму, він розсипався питаннями:

„Що ж він (президент), я дивувався, хотів тим сказати? Чи хотів він сказати, що, даючи наказ робити інвазію чере те, що країну вважав zagrożеною присутніми на острові кубинцями, він діяв патріотично? Чи хотів він сказати, що ті, які критикували інвазію, бо розуміли її як надмірну реакцію, чи порушення міжнародного права, чи цинічний кусок передвборчої мелодрами, були за дефініцією непатріотичні? Чи хотів він сказати, що будь-який повнокровний американець повинен чути гордий з цієї демонстрації американської потуги, і з рішучості та швидкості, з якими американські військові частини виконали призначену їм роботу? Чому був це ‚патріотизм‘, а не огидна робота, досить добре виконана? Чому він так дуже злорадствував?” (підкр. наше, ВКГ).

Всі оці риторичні питання, підважуючи становище президента, мали підготувати читача до сприйняття авторового розуміння патріотизму. Автор бо даліше твердив: „Немає багато згоди щодо питання, що становить патріотичну чи непатріотичну поведінку. Коли люди кажуть, що вони є патріоти, вони дуже можливо можуть під цим розуміти різні речі”.

Цей його аргумент, між іншим, нагадує нам подібні аргументи серед української діаспори,

де чується і читається вислови вроді: „Ніхто не має патенту на патріотизм”. А вистане заглянути до такого авторитетного джерела як словник Вебстера, щоб побачити безпідставність такого „релятивізму”. Там бо стоїть написано: “patriotism: love for, or devotion to one's country”; a “patriot: one who loves his country and zealously supports its authority and interests.” (Подасмо в англійському оригіналі для більш автентичного звучання).

Як то показали опитування „Н.И.Т.”, подані у тому ж числі магазину, що й вище обговорена стаття, більшість американців розуміє патріотизм так, як і словник Вебстера, і цього факту не може змінити жодна авторова словесна еквілібрстика. А що в Гренаді йшлося про вітальні інтереси ЗСА, на це недвозначно вказав І. Л. Горовіц, проф. соціології і політичних наук Ратгерського університету. Він бо твердив: „Те, чого ми є свідками в Карібському басейні, є еволюцією грандіозної стратегії ССРСР, за якою стоїть Куба, її добровільний й ентузіастичний виконавець”. (“Cuba and the Caribbean.” Worldview, груд., 1983, стор. 19).

Привілей чи обов'язок

Патріотизм американських народних мас є, отже, конечним для ведення такої зовнішньої політики, яка сприяла б визволенню України (як і визволенню чи обороні й інших поневолених чи zagrożених московським імперіалізмом народів). Патріотичні маси, одначе, не можуть ані політику творити, ані нею керувати. Робити це може, як вище вказано, вибраний народом провід. І тому то так важливо для української громади у ЗСА уважно за розвитком політичного життя країни слідкувати й активно у ньому брати участь. (П. Грибанівський, якщо б це прочитав, то сказав би, що про це вже не раз писалося, та повторювання есенційного факту ніколи не є зайве).

Вибирати на різні урядові пости і бути на ці пости вибраним є тільки привілеєм кожного родженого чи натуралізованого громадянина ЗСА. І тому так багато громадян ЗСА з цього привілею не користають. Ніхто бо їх до цього не примушує. Та, як то зараз показують всі знаки на небі і на землі, в цьому, 1984 році, си-

версал і про 22-ге Січня, а розпинаються за гельсінкськими угодами тоді, коли Москва усе знищала, окупувавши насильно Україну.

Ще про людські права у Польщі. Вже проминув час, як там проголошено військову диктатуру, розгромлено польську робітничу організацію „Солідарність”. З якими великими надіями поглядав демократичний світ на той нібито еволюційний процес на терені Польщі! Мовляв, міняється ком. диктатура, буде діло... Забуває дехто, що Москва ніяким чином не допустить до еволюційного переходу, що „осягів” жовтневої революції Москва так легко не побудеться. Сов. Росія, натискаючи на польських поплентачів, свого досягнула: уряд Ярузельського скасував по році виїзтковий стан, одначе знайшов способи ще тутіше прикрутити гайки.

Пригадуємо, що сам Папа Святіший Отець Іван Павло II, будучи в Польщі, нараджувався із „вироднілим сином польського народу”, як назвав Ярузельського один монах із Американської Ченстохови. І справді, дуже влучно назвав того генерала. Ми не знаємо перебігу розмов Ярузельського зі Святішим Отцем, але бачимо, що все, що Ярузельський сказав чи обіцяв Папі, було облудою. Розпочався 1984-й, орвелівський рік — і всі мовчать. На підставі розмов Папи з Ярузельським, польські духовні чинники почали снувати пляни допомоги польським селянам. Усе це замовкло. Москва ще раз сказала „нєльзє”.

Найкраще бачимо на Афганістані, які „права” дає Москва загарбаному народові. Вже чотири роки афганістанський народ провадить криваву боротьбу, але не за туманні „людські права” чи „куцу” автономію, чи проти якоїсь „партократії”: афганці кривавляться і спускають кров з московського окупанта — за повне національне визволення.

У 1983 р. Москву осудив світ за бандитський вчинок — зістрілення південнокорейського літака над Сахаліном, коли було вбито 269 невинних чоловіків, жінок і дітей, в тому й 61 американця. Той варварський акт сколихнув усю міжнародну громадську думку, глибоко обурих людей у світі. Президент Реген назвав

це масакрою. Навіть ліберали трохи притихли.

Московський міністер Громєко звалив усю вину на ЗСА, мовляв, то був шпитунський літак, і додав, що Москва і надалі буде знищувати усякі недозволені полети. Такі „відверті” вияснення Москви багатьом поміркованим роз’яснили суть московського імперіялізму.

Два місяці по знищенні корейського літака сколихнула світом інша трагічна вістка: у Бейруті загинули 241 американський вояк і 58 французьких — від підступних терористів. Мусульманські фанатики-самогубці вчинили те огидне діло, щоб заслужити собі на хомейнівський „рай”. Цікаво, чим той „рай” кращий від московського „раю”?

Клин клином треба вибивати. Терористів не можна відстрашити умовляннями, треба великої пильности і успішної зброї.

Майже одночасно з жахливою трагедією, що сталася з американськими вояками у Бейруті, сталася друга подія, яка розвіяла пільму — висадка американських і союзницьких військових частин на острівну державу Гренаду, щоб охоронити американських громадян, зокрема студентів, і знешкодити московсько-кубинські заміри встановити на тім острові військову базу, щоби поширювати впливи на другі малі країни в Карібському обширі.

З приводу висадки американських вояків-героїв на острів Гренаду зчинилася страшна буча, як у Америці, так і за кордоном. Велика більшість демократично-ліберального табору почала гостру критику. Демократи, яких очолив Гарт і Кеннеді, таврували інвазію морської піхоти на Гренаду, як „револьверну дипломатію”.

Перед ОН демонстрували крикливі пацифісти, мовляв, през. Реген штовхає Америку у безпотрібну війну. Колишній віцепрезидент В. Мандейл, використав висадку на Гренаду навіть у своїй передвборчій демагогії. Також на сесії Ген. Асамблеї ОН „нейтральні” таврували визвольну політику през. Регена.

З Гренади повернулася група конгресменів. Один із них, чорної раси з Філядельфії, висловив погляд, що ЗСА непотрібно напали на Гренаду, бо вона не готувалася бути bastіоном комунізму... Усі ті безвідповідальні „солодкі” слова заперечив зіт на 44 стор., виданий Дер-

жавним Департаментом і Міністерством оборони ЗСА. Там подані документи та записки, які стверджують, що Куба і Москва плянували нагромадити на острові велику кількість зброї й амуніції. На телевізії ми бачили частину того московського добра. Там підготовляли вишкіл терористів і партизанів для району Середньої Америки. Одним словом, там мав створитися новий осередок для інтернаціональної шайки.

Московська „Правда” писала, що Білий Дім втягнув країну в нову воєнну авантюру, що війну в Гренаді „не почав американський нарід”, а купка мілітаристів, на чолі з Р. Регеном. Московська преса використовувала все, що писала ліберальна американська преса, змалюючи негативно висадку на Гренаду, а також критичні голоси комуністів, лібералів і подібних тупоголових у Франції, Голляндії, Мексиці, Перу та інш. країн.

У протилежності до негідних виявів преси лібералів і паціфістів, була мужня постава американської молоді. На телевізії, а також на сторінках фронтових газет були образки, як студенти, евакуйовані з Гренади, ставали на коліна і цілували вільну американську землю.

Демократичні ліберали обслуговують рішучою політикою през. Регена, але аудіо-телевізійна станція Ен-Бі-Сі визнала, що опит, який вона провела, виявив, що 92% американців схвалюють відважний крок республіканського уряду през. Регена, та що до служби у війську зголошуються більше молоді.

Це ніби відлуння клича, який кинув Реген під час його передвиборчої кампанії про „моральне відродження” Америки. Однак, ліберальна американська преса подає звичайно опозиційні супроти през. Регена голоси, промовчуючи прихильні.

У поважних журналах признається непромишляльні заслуги през. Регена для усвідомлення світу і американського народу, що таке імперський СРСР і яку загрозу для світу становить московсько-большевицький імперіалізм. Недавно писав журналіст у „ЮС Ньюс енд Ворлд Ріпорт”, Марвін Стон: „Президент може не всім подобатися, але він зробив уже досить багато, він рішуче пригадав сітові незлічений рекорд Кремлю у нелюдській брутальній поведінці”.

Інший журналіст, представник іншого впливового поширеного журналу, „Нюз Вік”, Джордж Білл, писав: „Сліди черевиків американських вояків на Гренаді зробили більше, як можуть вдіяти ракети МХ для підтвердження, що таке надійна потуга Америки”. Ми додамо: не даремно през. Роналд Реген брав участь у 1983 р. в святкуваннях 25-ліття ТПНацій і 40-ліття АВН, де виступав і Дост. Ярослав Стецько.

Дванадцятого грудня 1983 р. през. Реген промовляв на зібранні на пошану всіх мертвих і живих американців, нагороджених найвищим у цій країні відзначенням, яким є конгресова Медаля Чести. Промову слухало 600 осіб, між ними 135 учасників колишніх воєн, де вони заслужили собі на ту найвищу нагороду. Промова була одним пеаном на честь війська, яке боронить батьківщину, та на честь цілого американського народу. У тих високопатріотичних висловах був також глибокий політичний зміст.

Президент заявив під оплески присутніх: „Дні слабости минули!” Він ствердив, що як збройний арсенал ЗСА значно зріс за роки його урядування, так змінилася і настанова американського уряду, яка в минулому виявляла слабкість, а тепер виявляє силу. Так само глибоке політичне значення мала заява: „Тепер світ знає, що коли йдеться про нашу крайову безпеку, то ЗСА зроблять все, щоб охоронити волю і безпеку народу”.

Цей виступ през. Регена віддзеркалював лінію, яку він намітив від часу своєї виборчої кампанії по сьогодні, що мир тільки тоді тривкий і певний, коли він спирається на сили, і що Америка не може бути державою другорядного ступеня. Цю свою політику през. Реген проводить із залізною послідовністю, не дивлячись на всю верескливу і демагогічну опозицію, без уваги на всі, навіть особисті, лайки, яких не шкодують для Президента-патріота домашні й міжнародні лжепророки.

Нарешті прийшов зріст патріотизму в Америці, впарі зі зворотом „направо”. През. Реген осягнув великих успіхів: переборює господарську кризу, відважно протиставиться московським впливам на Близькому Сході, поборює поширення експортованої з Москви лівацької

АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОСЛІДНИК ПРО ГЕН. П. ГРИГОРЕНКА

17 березня 1968 року Григоренко виголосив протатарську промову на обіді, який був зроблений на честь Олексія Костеріна, письменника, котрий довгі роки боронив права татар. На бенкеті, з нагоди його 72-их уродин, було зазначено, що Костерін пробув 20 літ у в'язниці або заслання — перші роки під царем і 17 років під советами. У своїх коментарях Григоренко закликав татар:

„Ви повинні навчитися, що того, що приписане урядом, не треба просити, а треба вимагати! Починайте домагатися! І домагайтеся не крихіток або шматочків, а всього, що було в нечесний спосіб у вас узято — відновлення Кримської Автономної Советської Республіки. Є специфічний термін для того, що було зроблено з вашим народом у 1944 році. Це — геноцид!”

Костерін помер, не доживши й кінця року. Григоренко перетворив похорон Костеріна в черговий заклик підтримки для кримських татар (14 листопада 1968 року). У, можливо, найбільш радикальній публічній промові, якої совети були свідками, Григоренко виступив проти „... тоталітаризму, який часто ховається під маскою т.зв. советської демократії”, і присягнув боротися проти правлячої машини. Він обіцяв, що останки Костеріна будуть взяті до Криму, як тільки буде відновлено автономію для кримських татар у країні його прадідів.

Бюрократія побоялася, що смерть Костеріна викличе дальшу діяльність дисидентів, і вони наполегливо чинили труднощі для Григоренкові й ін., які хотіли попрощатися з Костеріном.

**ЗАРЕЄСТРУЙТЕ УКРАЇНУ ЯК РОСІЙСКУ
КОЛОЇНІЮ І ДОПОМОЖІТЬ ЗВІЛЬНИТИСЯ
ВІД НАКИНЕНОЇ ОКУПАЦІЇ**

Московський в'язень Олесь Бердник,
з листа до ОН

Спеціальна контрольна служба, створена напередодні похорону, затримала два автобуси і змусила всіх розійтися, не дозволяючи проїхати до трупарні, зараз після закінчення похорону. Власті дозволили передати тіло за 20 хвилин до похоронних відправ. Крематорій дозволяв тільки на 18 хвилин для похоронної церемонії, навіть якщо закуплено 30 хвилин часу. Похоронну промову Григоренка перервав голос через мікрофон: „Кінчай тепер!” Поминки по покійникові заборонили. Григоренко не побоявся і запросив учасників похорону до своєї малої квартири. Таким чином провід татарського самостійницького руху перейшов зі смертю Костеріна до Григоренка.

Обшук квартири Григоренка відбувся 19 листопада, за кілька днів перед похороном Костеріна, і саме того дня, коли він надіявся бути присутнім при слуханнях Горбаневської й ін. дисидентів, засуджених за демонстрацію на Червоній площі в обідній час. 6 грудня 1968 р. Григоренко написав письмовий протест до генеральної прокуратури. Він вважав, що обшук був зроблений кількома агентами КГБ, і скаржився:

„Я був під постійною охороною: постійне 24-годинне слідкування за моєю особою, моєю родиною і моїми відвідувачами; безперервне обстежування мого апартаменту візуальними й другими методами; підслушування мого телефону; інспектування моєї пошти і позбавлення мене частини моєї пошти.”

Якінебудь ілюзії, що совети залишать його, щоб він продовжував свої протести, скінчилися правдоподібно з арештом у березні 1969 р. його приятеля І.А. Яхимовича, який попереднього літа прилучився до Григоренка, протестуючи проти вторгнення у Чехо-Словацьчину.

27 квітня 1969 р. Григоренко написав листа-оскарження голові КГБ при Раді міністрів СРСР. Знову він нарікав на підслушування, відкривання пошти, обстежування гостей, згадував і про листопадовий обшук апартаменту.

Він закидав, що власті готуються його арештувати, і заявив:

„Але для вас невідібно поставити мене під суд якраз через причину, чому ви мене ненавидите: моя посьвота ідеям комунізму і демократії; мій невгасимий спротив сталінізму в усіх його формах і виявах; моя боротьба проти нерегульованого закону і тиранії режиму; мій зусилля увести у советське життя загальні демократичні норми Універсальної Декларації Людейки ІІрав так, щоб советський проматянин мів справді користуватися правами, які забезпечені йому в конституції ССР.“

Тригоренко, мабуть, знав, яка доля його очікувала: не відкритий суд, а чергова поїздка до „дому психічно хворих“. Він написав про мову в обороні певних провідників кримського татарського руху, які мали бути поставлені перед судом у Ташкенті. Татар засуджено на підставі „знеславлювання советської політичної і соціальної системи, загрозовадження негегальних сходин, за роздачу наклепницьких догмента“.

Цілією Тригоренка було виголосити свою промову на суді, і він виїхав до Ташкенту на поїздку таваня. Вістка, яка його привела в Центральну Азію, не прийшла від татар, а від КІБ. Це була пастка для Тригоренка, щоб він виїхав із Москви. Тригоренка заарештували в його дурга-татарина і заборали до узбекської торми КІБ 7-го травня. Того ж дня обшукували його квартиру в Москві. Тригоренка оскаржено в пошпирюванні „політично знеславлюючої літератури“. В скорому часі почалося пікетування його в'язниці. 6-го червня відбулася в Москві

Іїриціом татар була національна автономія. Тригоренка було виголосити свою промову на суді, і він виїхав до Ташкенту на поїздку таваня. Вістка, яка його привела в Центральну Азію, не прийшла від татар, а від КІБ. Це була пастка для Тригоренка, щоб він виїхав із Москви. Тригоренка заарештували в його дурга-татарина і заборали до узбекської торми КІБ 7-го травня. Того ж дня обшукували його квартиру в Москві. Тригоренка оскаржено в пошпирюванні „політично знеславлюючої літератури“. В скорому часі почалося пікетування його в'язниці. 6-го червня відбулася в Москві

**УКРАЇНСЬКИИ ВИЗВОЛЬНИИ ФРОНТ ДІЄ
ДЛЯ ТОГО, ЩОБ УКРАЇНА СКОРШЕ ЗМОГ-
ЛА ПОВТОРИТИ КОНОТОПСЬКУ ЛЕКЦІЮ
РОСІ, КОЛИ ВАКЕ И САМ ЦАР ЗНИРАВСЯ
ВІПЛАТИ З МОСКВИ!**

Психіатричні оглядини у Сербському Інституті виявили, що Тригоренко терпів від „тара-ночник цієї реформізму“, які були „настирливі з природи“, і тому вирішили поселити лікувати його в психіатричному шпиталі. Суд виніс вирок на Тригоренка у його відсутності, заявивючи, що він занатю хворий, щоб стати у власній обороні. Суд, який відбувся у лютому 1970 року, спеціально оскаржував Тригоренка за статтями 70 і 190-1 російського кримінального кодексу. Хоча советська конституція гарантує на папері свободу слова, преси і зібран-

Психіатричні оглядини у Сербському Інституті виявили, що Тригоренко терпів від „тара-ночник цієї реформізму“, які були „настирливі з природи“, і тому вирішили поселити лікувати його в психіатричному шпиталі. Суд виніс вирок на Тригоренка у його відсутності, заявивючи, що він занатю хворий, щоб стати у власній обороні. Суд, який відбувся у лютому 1970 року, спеціально оскаржував Тригоренка за статтями 70 і 190-1 російського кримінального кодексу. Хоча советська конституція гарантує на папері свободу слова, преси і зібран-

ня, ці дві статті ефективно забороняють більшості громадян виступати публічно проти Кремлю. Стаття ч. 70 забороняє виступи, які знеславляють советську державу і соціальну систему, агітацію і пропаганду з метою підірвати або ослабити советський режим, або щоб допустити до особливо небезпечних злочинів супроти держави. Також заборонено статтею 70 „поширювання або підготовлення або затримання з такою ж метою літератури подібного змісту”. Стаття 190-1 забороняє: „... систематичну циркуляцію в усній формі фальшивих фабрикацій, які знеславляють советську державу і соціальну систему, і також підготову або поширювання у письмовій, друкованій чи іншій формі праць такого змісту.” Все таки про суд і дальшу долю Григоренка появились звідомлення у різних виданнях „Хроніки поточних подій”. Уряд підготував 6,000 сторінок матеріалу у його справі. Суд вважав Григоренка винним у злочинах, які він вчинив, і одночасно вважав, що він є розумово хворим. За советським законом, особа розумово хвора, не може бути засуджена судом, натомість, суд висуває окреме „рішення”: Григоренка заслали у спеціальний психіатричний шпиталь аж до його одужання. Жінка Григоренка не могла його відвідати у шпиталі, у Черняхівську, аж до місяця червня. Коли ж вона врешті-решт його відвідала, то довідалася, що він ділив свою в'язничну камеру з чоловіком, який вбив власну жінку. Кімната була такою малою, що в'язень міг тільки зробити два кроки у однім напрямі. Жінка Григоренка поновно відвідала шпиталь у місяці липні, разом з Андрієм і його нареченою. Зустріч, що мала запевнити благословення генерала молодим, відмовлено.

Кожних шість місяців психіатрична комісія оглядала Григоренка і стверджувала, що треба продовжувати посилене лікування. Він перетерпів чотири роки в'язничної тюрми перед тим, ніж його перевезено до звичайного психіатричного шпиталю біля Москви, у вересні 1973 року. Григоренко, якого здоров'я було хитким, коли його заарештували вперше, переніс кілька серцевих атак на заслання.

У червні 1974 року, якраз перед поїздкою президента Ричарда Никсона до Москви, суд

вирішив негайно звільнити Григоренка. 25 червня в пообідню пору поінформовано жінку Григоренка телефоном, що вона може його наступного дня ранком забрати. Звільнення з заслання, однак, не можна порівнювати зі свободою, бо советський дисидент був під постійним наглядом советських сил безпеки, зразу ж після свого звільнення.

У липні 1975 р. Андрієві Григоренкові і жінці Григоренка дозволили емігрувати. Андрієві не давали праці під час 18-тимісячного старання виемігрувати з ССРСР. 10 листопада 1977 року совети видали Григоренкові візу на шість місяців, його жінці і Олегові. Григоренко заявив, що він відвідає Андрія в ЗСА, піддається медичному лікуванню і повернеться в Москву, коли його віза вигасне.

Дозвіл на виїзд був широко інтерпретований, як зусилля Кремлю зламати рух за людські права. Цю візу видано, коли в Брюсселі засідала Європейська Рада Безпеки для обговорення людських прав.

Другого дня після закінчення белградської конференції Брежнєв підписав декрет, який позбавляв Григоренка советського громадянства. Григоренко повідомив журналістів, що „він хотів би повернутися до советської тюрми або до психіатричного заведення, щоб „підкреслити, в яким безвільнім суспільстві живуть советські громадяни”. Протестуючи проти вимушеного заслання, Григоренко сказав: „Я закликаю народи світу протестувати і домагатися права на мій поворот, щоб стати перед відкритим судом”. Але в той же час він попросив політичного азилу. Хоч Григоренкові зразу дано політичний азиль у ЗСА, він продовжував виявляти надію, що колись зможе повернутися в ССРСР. Перед тим, ніж увійти в безлюддя, Григоренко зробив велику заяву:

„Вони могли б позбавити мене свободи, дати мені смертний вирок і навіть заслати мене до психіатричної тюрми до кінця мого життя, але вони не мали права позбавити мене моєї родини.”

Вже в ЗСА, перед тим, ніж бути назавжди висланим із ССРСР, Григоренко навмисно уникав будь-яких антисоветських тверджень. Він був чесним у своєму бажанні повернутися до

СЛОВО НЕСКОРЕНИХ

Дня 22-го травня 1971 р. на багатолюдній маніфестації біля пам'ятника Т. Шевченкові в Києві читав протишовіністичні вірші **Анатолій Лупиніс**. Подаємо уривок за „Українським Вісником”. (VI).

ПОКЛИЧ! — МИ ВСТАНЕМО

Твої сини тебе ж і розпинають
За черствий хліб і кисле пійло-квас —
Нікчемних байструків голодні зграї!
Брати мої, про вас це я, про вас!
Запродались, від всього відреклись,
Чужий жупан, чужі думки й слова,
Від хитроців аж голови вже лисі,
Й підлота вас, як саван, обвива.
Ні совісти, ні чести ані трохи —
Лише живіт, та баба, та гаман.
Хоча б на мить, хоча би перед здохом
Спокутуйте підлоту та обман!
Хоч словом правди, хоч півсловом щирим,
Бо діти вас і внуки прокленуть,
Коли дізнаються, що в смертоносний вирій
Ви прокладали їм дорогу-путь.

А ти, о блуднице, все ніжнися в гаремі,
Твій лїтчикар тебе нагодував,
Навіть хороми дав тобі окремі,
Щоб люди не подумали, бува,
Що ти невільниця, нзложниця, рабиня.
Він щедрий став, вельможний твій босяк,
І навіть з ганчірок червоно-снїх,
Щоб сором скрила, вшив тобі ковпак!..

Це я, твій син, народжений із блуду,
Прошу тебе, молю тебе, клену:
Зірви з очей облудливу полуду,
Розбий для тебе зроблену труну!
Стань знову юною, невинною стань знову,
Вінком покрий просвітлене чоло.
Поклич! — твоє єдине лише слово —
Ми встанемо. І щоб там не було,
Яку б ганьбу терпіть не довелося,

Який би біль не рвався із грудей, —
Ми за твої, за золоті коси,
За чистую блакить твоїх очей
Підем на бій, на звияги і жертви,
До краплі крові віддамо себе,
Бо краще, Мамо, нам сьогодні вмерти,
Нїж бачити збезцещену тебе!

Анатолій Лупиніс,
Політв'язень Росії

Із документів

ЗАЯВА ІРИНИ ЗЕЛЕНОЇ

Редакція „Шляху Перемоги” отримала власноручно написану (з датою 16 січня 1984 р.) заяву до преси Ірини Зеленої, яку друкуємо нижче за оригіналом.

**

Шанюний Пане Редакторе!

Прошу дуже помістити у Вашій газеті мою наступну заяву.

Я була вліті 1983 року в Польщі, де відвідувала родину і знайомих. Із преси довідуюсь, що мій побут у Польщі використано для того, щоб мене пов'язати з якоюсь справою Кухтяка, мовляв, польсько-совєтські органи безпеки „вилучили” в мене якісь речі, які я ніби передавала якомусь „свєтському громадянину”.

Заявляю, що крім випадкової затримки і контролі польської поліції, яка в мене нічого не „вилучила” (бо я нічого не мала й якщо дійсно вона була б у мене щось знайшла, то мене б ув'язнила), я не мала до діла з жадними совєтськими органами безпеки, не бачила і не знаю жадного Кухтяка і не маю нічого спільного зі змонтованою аферою КГБ.

Ірина Зелена

(„Шлях Перемоги” ч. 5, 1984 р., Мюнхен.)

Б.Л.

ПРО „СВІТЛА” І „ТІНІ” УКРАЇНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

У 1983 році було багато і різної вагомості подій. Найбільше уваги було звернено на річницю Великого Голоду. А тому, що українська спільнота була вже роздрібнена, то зужито подвійно багато часу й енергії, щоби віддати шану жертвам московського холоду.

Заходами відділів УККА по усіх осередках, більших чи менших, організовано жалобні зібрання — маніфестації. У Нью-Йорку, Чикаго, Детройті були найбільші, кількатисячні маніфестації. У більшості в тих маніфестаціях брали участь усі громадяни.

Без огляду на зусилля зі сторони Проводу УККА, подвійну, другу з черги „імпрезу” влаштувала спозиція у Вашингтоні.

В „Америці” писали про „світла” і „тіні” вашингтонські, про тисячі, які нібито там зібралися. Як могли газетні 20 чи 18 тисяч вміститися у 20-ти бльоках, коли бачимо на світлині: пластуни йдуть четвірками, навіть не вісімками, рідко, а їх була одна тисяча. Американська преса подала 8.000, а 18.000 чи 20.000 демонстрантів — це, на жаль, витвір буйної фантазії декого з нахилом до мегаломанії.

„Свобода”, чи радше О-КА, писала про тих, яких не було: „Хто, однак, відповідає за те, що не було у Вашингтоні однієї великої частини української молоді СУМА?” Авторка уболіває над долею тієї частини молоді. Насувається питання: як особа, яка сама блукає, політичними манівцями, намагається других наводити на праведну путь? ... Треба пригадати, що в Нью-Йорку — раніше! — пластова молодь відмовилася від участі у спільному вшануванні, організованому заходами УККА, — жертв московського голодомору. Але про це ні О-КА, ні тим більше „Свобода” не пишуть...

А тепер про ті „тіні”, яких „Америка” й деяка інша преса не добачили.

У „Свободі” з 5-го жовтня 1983 р. була згадка, що заходами місцевого комітету у Вашинг-

тоні 27 вересня 1983 р. відбулася пресова конференція з участю проф. Конквеста, Майкела Новака, проф. Марти Богачевської-Хом'як і Лева Копельова. Там же, у „Свободі”, була і друга згадка, що між промовцями був також В. Буковський, який, як пише „Свобода”, „хотів бути з українцями, щоб підкреслити спільну боротьбу проти комунізму”.

Чим керувалися організатори вашингтонських днів з Коорд. Ради, запрошуючи тих осіб, трудно розгадати. Може критерієм щодо Л. Копельова є те, що він зараз називає себе „лібералом”? Московські дисиденти... До них зачисляється і В. Буковський, якого організатори запросили, щоб почути від нього про боротьбу з комунізмом. Як саме він „бореться”? — збирає матеріяли, щоб не допустити до того, аби Вашингтон прийняв політику визволення уярмлених в СРСР націй та ліквідації російської імперії.

Буковський закликав до боротьби з комунізмом...

Серед композиторів у програмі голодоморного концерту був В. Кирейко, якому приписали український патріотизм, ніби він бореться за Самостійну Українську Державу, а він створив симфонію „К 300-літтю возсоединенія України з Москвою”.

Тут насуваються слова, сказані у Торонто на IV Конгресі СКВУ одним гарячим дискусантом: „Ви не будете вчили нас патріотизму!” Але приклад із композитором В. Кирейком таки сам про себе говорить.

Ось так стоять справи з „тінями”, яких не бракує. Такі „тіні” затемнювали обрї вашингтонських днів.

Тим часом „Америка” подала новинку, що українсько-американські адвокати запропонували посередництво для полагодження непорозумінь у нашій громаді. Однак, важко зрозуміти вимогу адвокатів: „Прийняти їх рішення,

як зобов'язуюче". Але хто знає, які погляди мають адвокати на опортуністичну політику, яку проводять усі демо-ліберали із опозиції?

Врешті-решт, маємо тепер другу „централю”, яка виникла в дуже непродуманих обставинах, у переддень вашингтонського 2-го жовтня? Чи їй судилася доля мертворожденної дитини, як її попередниці Асоціації? Голова УНС діпняв свого, всупереч рішенню 30-ої Конвенції УНС, яка не дала голові УНС такого повновластя.

Маємо новотвір, але і його не досить... Із Канади наспіла сумна вістка, що сенатор П. Юзик зустрівся в ресторані парламенту в Оттаві з московськими підручними. І вже „Життя і слово” з Канади писало, що сенатор „висловився за розвиток культурних відносин і обміном, говорив про їх користь”!

Який вихід? Сенатор П. Юзик повинен відійти з керівного посту у СКВУ, з українського організованого життя, якщо не дасть відповідного вияснення. Може тут — конфлікт інтересів (Канд. уряду — і укр. спільноти)?

Отож, як бачимо, різних „тіней” не бракує.

Спостерігаємо, що опортуністи докладають усіх зусиль, щоб затаювати прояви зміни у політиці американського уряду. Деяка преса, в першу чергу, „Свобода” перебуває в полоні спортунізму. „Свобода” збула нічим святкування, що відбулося 18-19 липня 1983 р. у Білому Домі, в яких брали участь багато українців, а також американців, на чолі з през. Регеном, віцепрез. Бушем та іншими визначними членами уряду.

На світлинах бачимо, як през. Реген дружно розмовляє з Я. Стецьком; бачимо з фотографій, що голова Проводу ОУН і Прем'єр України з 1941 р. Я. Стецько обговорює якісь справи з віцепрез. Бушем, або з якою увагою слухає амбасадор ЗСА до ОН Джін Кіп-патрик того ж Я. Стецька. Але про це „ліберали-демократи у „Свободі” мовчать, хоча їх під печінкою пече, що не вони там. Та про партократію в Білому Домі не думають говорити.

Бачимо докорінні зміни, чуємо подув нових вітрів!

18 листопада 1983 р. през. Реген запрошував представників литовців, латишів, естонців з нагоди відмічування 65 річниця проголошення са-

мостійности і незалежности балтицьких держав. Президент погодився на опублікування його „Звернення”, у якому ЗСА ще раз підтверджують своє становище щодо невизнання загарбання балтицьких країн Московією. Рівночасно відбуваються ґрунтовні зміни в урядових радіопересиланнях у московське царство, а саме в „Радіо Свобода” і „Вільна Європа”. Теперішній керівник, Джеймс Баклі, повідомив, що вже створено окремий відділ балтицьких країн, себто для Литви, Латвії і Естонії, окремий московський і окремий відділ для немосковських народів. Цей відділ буде також переорганізований. Як бачимо, зараз вже є успіхи нашої і других народів національно-визвольної політики.

А у нас? „Творці” другої централі в „Свободі” проголосили з одушевленням, що старанням якогось неозначеного „кокусу” сенатська комісія ухвалила резолюцію в справі голоду в Україні 1932-33 р. — „партократичну, із „проблемою” пакунків до СРСР...

Нам треба добре подумати, що то починає діятися поза межами української спільноти?

Тут іде змаг між двома концепціями: державницькою, яку очолює УККА, і опортуністичною, яка визнає Гельсінкські угоди і провину перед Україною не Росії, а... партійців.

У 1918 р. політичний опортунізм серед тодішніх українців у Америці довів до того, що усі між собою жерлися — замість допомагати будувати національну державу, а през. Вільсона бомбардували проханням про федерацію з Московією.

Коли през. Форд у 1975 р. підписав у Гельсінках ту угоду, то один журналіст сказав, що це вперше в історії Америка підписала такий ганебний документ. А серед нас знайшлася купка політиканів, яким очі засліпила та Гельсінкська угода. Мильні потягнення тих політиканів на терені Сенату вже спричиняють труднощі.

Ми бачили, як нервувалася Москва перед Конгресом СКВУ, які заходи робила у державних чинників Канади, щоб Канада взагалі не дозволила відбутися Конгрес. Москва поіменно називала Ярослава Стецька, що він стремить до розвалу московської імперії. Забава в політику

пана голови УНС для Москви — не страшна. Але політиканська метушня є колодою для державницької концепції УККА.

Чи, врешті, пани з „реалітету” прийдуть до голови по розум, що на зовнішньому відтинку у Вашингтоні немає місця на політиканства?

Резолюція Сенату, де говориться про пакунки в Україну, — зовсім неповажна. Непорозуміння з другою резолюцією в Сенаті про пакунки в Україну нагадує щось подібне з 1918 року: на землях України існувала тоді українська держава, а деякі українські політики теревезили у Вашингтоні про федерацію з одвічним ворогом Москвою! І зараз подібні їм, у 1984 році! — тягнуться у хвості московських шовіністів-неділимців і просять немного... пакунків в Україну, а про „свято” відзначають „сборно” 22-ге січня.

Американські державні мужі у проводі з през. Регеном опрацьовують підготовні пляни допомоги поневоленим націям, — проти чого московські дисиденти, на чолі з Буковським, виступають, а деякі наші політиками про пакунки благають...

Може потім бути запізно нарікати, як і зараз дехто пише, що, 14 пунктів през. Вільсона не варті клаптика паперу. Вина тут у минулому і зараз спадає на наших політиканів. Політика — це не політиканство.

Ми вже бачимо, які ґрунтовні зміни заходять в політиці Білого Дому по відношенні до балтицьких країн; заповіджені зміни і в радіо відділах, де є немосковські народи. Але для деяких реалітиків це все, мовляв, „тільки фрази”.

Крайова Рада УККА схвалила признання делегатам УККА за державницьку поставу на IV Конгресі СКВУ. Таку ж державницьку поставу провадить УККА в цілості і на зовнішньому фронті, в американському Сенаті. Там немає місця на забави з пакунками в Україну.

Ми переживаємо зараз найсвітліші моменти у праці УККА: уже тепер американські державні мужі у проводі з през. Регеном опрацьовують новий підхід до проблеми поневолених націй у кігтях московської імперії. Признання також треба висловити діяльності Організаціям Визвольного Фронту і АБН. Українська націо-

нально-визвольна політика дає свої здорові плоди. Не заважайте ж, панове політикани, не знижуйте високого політичного тону.

ДОПОМОЖІМ ВІДВАЖНІЙ МОЛОДІ!

Дня 12-го січня, в День Солідарности з українськими політичними в'язнями (його почав 12 років тому Вячеслав Чорновіл на знак протесту проти масового арешту в Україні українських діячів) група 4-х студентів, членів Т-ва Українських Студентів ім. Міхновського (ТУСМ) прикувала себе до залізної загороди дипломатичної місії ССРСР до ОН в центрі Нью Йорку

Інші студенти масово роздавали летючки, з поясненням про українських політичних в'язнів та змагань українського народу до незалежности й самостійности.

Персонал советської місії домагався, щоб українських студентів арештували й подав обвинувачення проти поліції. Команда поліції веде слідство, щоб встановити, як „ українські націоналісти проломали переметер будинку місії, що створило міжнародний інцидент”.

Про відважну демонстрацію українських студентів писали газети „Нью-Йорк Таймс”, „Нью-Йорк Трібюн” та інші, а також передавали радіо-телевізійні станції.

ТУСМ має Фонд оборони студентів, яких будуть судити, на покриття витрат, зв'язаних з арештом та майбутнім судом.

Пожертви просять посилати на адресу: TUSM, 136 Second Ave., New York, N.Y. 10003.

Встане правда, встане воля
І Тобі Одному
Помоляться всі язика
Во віки і віки,
А покищо — течуть ріки,
Криваві ріки...

Тарас Шевченко

**ВИМАГАЙМО ВІД МОСКВИ ЗВІЛЬНЕННЯ
ЮРІЯ ШУХЕВИЧА!**

Д-р Микола Степаненко

РОСІЙЩЕННЯ УКРАЇНИ

(ТЕЗИ ДОПОВІДІ НА 4-МУ СВІТОВОМУ КОНГРЕСІ ВІЛЬНИХ УКРАЇНЦІВ
2-го ГРУДНЯ 1983 р., м. ТОРОНТО)

ТЕРМІНОЛОГІЯ

„Енциклопедія Українознавства” (т. 7, стор. 2644-2648) подає таке пояснення терміну РУСИФІКАЦІЯ, що був широко вживаний в Україні в часи т. зв. „Ростріляного Відродження” в 20-ті роки і що ним послуговувалися пізніше „шестидесятники” та українські дисиденти:

„РУСИФІКАЦІЯ, сукупність дій і умов, спрямованих на зміцнення російської національно-політичної переваги в Україні й інших країнах Східньої Європи, за допомогою переходу чи переведення осіб осіб неросійської національності на російську мову і російську культуру й їх дальшої асиміляції. **РУСИФІКАЦІЯ** зумовлена офіційною політикою російських режимів — колись царського, а тепер советського, та обставинами, що в них перебували чи перебувають в наслідок своєї приналежності до російської чи советської імперії неросійські народи.

РУСИФІКАЦІЯ здійснюється з допомогою різноманітної системи заходів, головню таких, як навчання в російських за мовою викладання школах, мішані подружжя, перебування в російському середовищі (армії, в російських установах, підприємствах, на будівництвах тощо), ідейна, політична й культурна індоктринація, перемішування населення, відривання людей від їх національної групи чи середовища і від їх національної мови й культури, позбавлення їх етнічної та національної свідомості, накидання російської мови як мови зв'язку й порозуміння та як так званої другої мови неросійських народів”.

Зі зрозумілих причин — послідовно й гвалтовно перепроводжуваної такої „сукупності дій і умов” — в теперішніх офіційних советсь-

ких виданнях, зокрема в „Большой Советской Энциклопедии” і в 12-му томі „Української Радянської Енциклопедії”, 1963 року видання, такого гасла не було й немає. Все ж *таким*, слово „русифікація” і похідні від нього (русифікатор, русифікаторство, русифікований, русифікувати, русифікуватися, русифікаторський) є в „Українсько-російському словнику” і в „Русско-украинском словаре”, що видані Академією Наук УРСР в 1962-му році. Щоб виключити небезпечні аналогії й додумування, при слові „русифікатор” відразу ж подано такий уривок із статті в шостому числі журналу „Радянське літературознавство” за 1957 рік:

„Українська література серед літератур пригноблених народів Росії була чи не найсильнішою. Але скільки сил треба було докласти діячам передової Росії, щоб захистити її від дошкульних ударів царських русифікаторів”.

Виходить, що були тільки — „царські русифікатори”...

Ми ж знаємо — і це вияскравимо у відповідному місці, що було і є безоглядне, цілеспрямоване й пляноване грабування природних багатств, руйнування господарського життя, народобивство, моровбивство і культуробивство України і українців у імперіально-колоніальному РОСІЙСЬКОМУ комплексі. Хоч ми і звикли до короткого терміну РУСИФІКАЦІЯ і хоч ним користуються наші борці за національні й людські права в Україні, все ж таки для повнішого окреслення цієї жорстоко терористичної „сукупності дій і умов” ми повинні б, принайменше тут, у вільному світі, вживати слів РОСІЙЩЕННЯ або ОБМОСКОВЛЕННЯ.

За вживанням першого терміну промовляється, що це була і є традиційна політика *всякої*

Росії і всіх її державно-політичних режимів. РОСІЙШЕННЯ є похідним поняттям від слів: Росія, російський народ, російська мова, російська культура, російська політика і т.п.

Другий термін — ОБМОСКОВЛЕННЯ — вже протягом кількох десятиліть широко вживається нашими визначними науковцями й публіцистами, і таким його вживають, як далеко ширше і всеохопніше поняття, що не тільки містить у собі сутність тієї політики, а й має органічно національну емоційну наснагу, в „Українській Малій Енциклопедії” професора Є. Онацького (кн. XIII, стор. 1644), а також у „Енциклопедії Українознавства” (т. I, стор. 358).

Треба також додати, що термін „русифікація” з різною метою вживався носіями і виконавцями цієї політики. Так, наприклад, письменник І. С. Аксаков, слов'янофіл і панрусист, з виразними симпатіями говорив про „успехі русифікації” і без найменшого співчуття до жертв цієї політики визнавав її „политическим живым фактом русского господства” (И. С. Аксаков, Полное собрание сочинений, т. 3, стор. 454-456).

Залюбки жонгливав ним для прикриття справжньої суті комуністичної політики імперіалістичного колоніалізму також Владімір Ленін. Не дивно також, що їхні послідовники*) вже в наші часи намагаються „реабілітувати” цей термін, „мовляв, нема чого цього слова соромитися, воно гарне і гарні речі означає. Мовляв, підтримуємо процес, то треба підтримати й термін, що його ідентифікує. Звичайно, декого це слово покоробить, алеж то відомо кого: націоналістів”. (Цитуємо за книгою Івана Дзюби „Інтернаціоналізм чи русифікація”, вид. „Сучасність”, 1968, стор. 233. Стаття Кривцова в „Радянській Україні” з 13 квітня 1960 р.).

Ми за тим, щоб у всіх наших публікаціях надалі послідовно вживалися слова: імперіалістично-колоніальне російщення України і українців, або обмосковлення.

Це треба наполегливо запроваджувати в на-

*) Наприклад, „якийсь Кривцев у статті, опублікованій в „Радянській Україні” 13 квітня 1960 року” (І. Дзюба, стор. 233)

(продовження буде)

НА СМЕРТЬ МИКОЛИ БАЖАНА

У Києві 23 листопада 1983 р. помер після довгої хвороби на 80-му році життя один із найвидатніших поетичних талантів України цього століття Микола Платонович Бажан, жидівського походження, родом із Кам'янця-Подільського.

Микола Бажан — наймолодший між покійними Максимом Рильським і Володимиром Сосюрою — ввійшов в українську літературу в ранньому періоді як поет-романтик і автор таких, епічного звучання, творів, як поема „Сліпці”, „Гетто в Умані” та ін. Піддавшись тискові окупаційного московсько-більшевицького режиму, він заявив про свою лояльність кількома третьорядними віршами і багато енергії віддав справі перекладів з різних мов на українську, в тому й „Вепхіс Ткаосані” — епічної поеми Грузії „Витязь в тигровій шкурі”. Спільно з М. Рильським, був одним із пропагаторів видання „Української Радянської Енциклопедії”, якої був головним редактором і в якій більшість матеріалів — зфальшовані на вимогу Москви.

Велику і позитивну працю проробив Микола Бажан в ділянці української поетичної мови, підносячи її на ще небувалі вершини, за що й дістав визначення „архітекта слова”.

Для України Микола Бажан, людина-енциклопедист, знавець багатьох мов і талановитий поет — залишив невелику цінну поетичну добірку, головню з ранніх творів, та багато талановитих перекладів з різних літератур світу. Більше зробити не дав йому окупант. Досконало володіючи російською мовою, він не написав нею ні одного рядка.

До речі, у „Свободі” УНС від 3-го грудня 1983 р., у вісці „Помер поет Микола Бажан” на першій сторінці, хибно сказано, що він „ніколи не зазнав переслідувань за „український буржуазний націоналізм”...

Харківський журнал „Критика”, книжка 4-39 за 1931-й рік писав: „Бажан — західник”. Це не означає, що він чужий націоналістичному „відродженню”... Цього „західництво” перегукється з комплексом ідей українського „національного ренесансу...” Бажан відкидає великоруську культуру”... (Стаття критика Селівановського). Інший критик, Доленго, писав про Бажана: „Ідеалізм, формалізм, індивідуалізм, „західництво”, як орієнтація на буржуазний Захід, — все це ніколи і ніяк не можна поставити на службу революції”. Критика повинна поставити перед Бажаном рішуче питання про шлях”.

Журнал „Радянська література” ч. 7 за 1933 рік: „Націоналістичні мотиви свого часу брили також і в деяких ліричних поезіях Бажана”...

Микола Бажан це ще один український талант, занапащений Москвою.

Похований на Байковому кладовищі в Києві.

(Л. П-а).

З історії України

ЧОРНА РАДА ТА ЇЇ ТЯЖКІ НАСЛІДКИ

У 320-ЛІТТЯ ПОДІЙ НІЖЕНСЬКОЇ ЧОРНОЇ РАДИ

Проф. І. Левадний

Українська козацька держава, створена у вирі великої Національної Революції 1648 року і позначена величавими мілітарними перемогами та виходом України у світ міжнародних стосунків з країнами Європи, почала занепадати після смерти Богдана Хмельницького й уступлення Івана Виговського. Новий гетьман, Юрій Хмельницький, не маючи таких державних провідницьких здібностей як його батько, в обставинах розрухів побачив свою несилю запровадити лад у державі і склав булаву. На його місце правобережні козаки обрали гетьманом Павла Тетерю Моржковського, прихильника спілки з Польщею.

Тетеря походив з київської шляхти, вчився в школі оо. Василян під керівництвом пізнішого холмського єпископа й історика Якова Суші, в 1647 році працював у канцелярії у Володимирі на Волині. З вибухом революції 1648 року він підтримав Богдана Хмельницького і згодом став переяславським полковником. За доручення гетьмана Тетеря двічі їздив послом до Москви: в 1654 році складала передвступний договір з Московщиною і в 1657 році — щоб поладнати напружені відносини. За Юрія Хмельницького в 1661 році він став генеральним писарем, на бажання поляків. Тетеря був одружений з сестрою лівобережного наказного отамана Якіма Сомка, потім — з Оленою, донькою Богдана Хмельницького, вдовою по Данилові (братові Івана Виговського, замордованого в Калусі після Конотопу). Родинні зв'язки з родом Хмельницьких і польська протекція дали Тетері булаву. В усьому підкоряючись полякам, він не зумів оборонити автономії Запорізького війська і не в стані був втримати Українську державу на рівні, на який поставили її Богдан Хмельницький й Іван Виговський.

На Лівобережжі, яке було під впливами Московщини, керував наказний гетьман Яким Сомко, уродженець Переяслава, з багатого міщанського роду, одружений з донькою Богдана Хмельницького, Катериною. Він заступав інтереси тієї старшини, що хотіла відокремитись від козаків і створити вищу упривілейовану верству, дораджував московському урядові списати козаків у військовий реєстр, а селян переписати окремо і не дозволяти їм зватися козаками та змусити платити податки.

Суперником Сомка виступав ніженський полковник Василь Золотаренко, з багатого роду. Він мав дорадником ніженського протоієрея о. Максима Филомоновича, званого письменника і промовця, прихильника тісної злуки України з Московщиною.

Окреме місце займав представник Запоріжжя Іван Брюховецький, католик, що пізніше прийняв православ'я. Високої освіти він не мав, при дворі Богдана Хмельницького був старшим слугою і набрався загальних знань, а решту додав йому вроджений талант. За дорученням Юрія Хмельницького Брюховецький поїхав на Січ і залишився там, а в 1659 р. був обраний кошовим і прийняв небувалий до того титул кошового гетьмана. Як добрий промовець, володіючи гарною народною мовою, він єднав до себе людей, виступав проти збагачення старшини, заступався за бідний люд, домагався для нього добрих прав. Брюховецький обстоював думку, що булава за старим порядком має бути в руках Січі і запорожці повинні мати перший голос при виборі гетьмана, удавав з себе носія запорізьких традицій і поборював дуківстаршин.

Політичний світогляд Брюховецького був неширокий. Він уявляв Україну лише під пануванням одного з сусідів, під впливом двора

занепаду. Він поїхав до Москви, одружився з донькою московського боярина, одержав сам боярський чин і запропонував, щоб московський уряд скрізь по Україні настановив своїх воєвод, щоб взяв у свої руки доходи і надіслав з Москви на Україну митрополита. Це викликало загальне обурення. Коли приїхали московські воєводи і почали запроваджувати на Україні свої порядки, виникло всенародне незадоволення. Брюховецького називали зрадником. Врешті сам Брюховецький побачив, куди завела його покірність Москві, і проголосив повстання проти неї. Вкінці він загинув, коли виступив проти нього правобережний гетьман Петро Дорошенко, що ставив своєю метою з'єднати всі три роз'єднані частини України (Правобережжя, Лівобережжя і Галичину) в одну державу.

Ці події знайшли своє відображення в усній народній творчості, літературі і музиці. Відома козацька дума про Ганджу Андибера, де під образом Хвеська Ганжі Андибера зображується Брюховецький, гетьман запорізький, який перебраний за козака-нетягу вештається по волості і веде боротьбу проти дуків і полковників за булаву.

Пантелеймон Куліш у своїй історичній повісті „Чорна рада” описує життя людей того часу і обставини самої ради. Оперу „Хвесько Андибер” на підставі народної думи написав композитор Золотарьов.

ПОПЕРЕДЖУЄ ВЛІННОЛЮБНУ АМЕРИКУ

Колишній редактор московської агенції „Новості” Юрій Безменов, який кілька років тому втік на волю й живе в ЗСА як Томас Шуман, попередив американців, щоб не дозволяли советським журналістам під час цьогорічних Олімпійських ігор їздити поза Лос-Анджелес, бо „75 відсотків з-поміж тих журналістів — це будуть вишколені шпигуни”.

Виступаючи перед групою консервативних американців, він сказав, що ЗСА повинні заборонити советським літакам приземлюватися в Лос-Анджелесі, бо ті літаки „обладнані шпигунськими станціями”.

ПОНЕВОЛЕНІ НАРОДИ ДАЮТЬ ЗРАЗКИ ГЕРОІЧНОЇ БОРОТЬБИ ПРОТИ КОЛОНІАЛІЗМУ РОСІЇ

Ярослав Стецько

СПОГАД ПРО СЛ. П. ІВАНА ЮРЧЕНКА

14 квітня 1945 р. альянтські війська зайняли концентраційних табір Берген-Бельзен (Західня Німеччина), звільнивши понад десять тисяч виснажених в'язнів, яких розділено на національні групи. Нас, українців, приділили до польської (західніх) і до російської (східніх) груп.

Після двох тижнів перевезли всіх поляків (а з ними і українців) до містечка Целле та примістили у великих будинках Гінденбург Казерне, обгороджених високою, дротяною загорожею, біля якої стояла польська військова охорона. Виходити з табору було заборонено.

По таборі ходили чутки, що всіх поляків везуть до Польщі, а большевицькі комісари розвідували на всі сторони, чи не скриваються тут у таборі, і їхні нібито громадяни — „западнікі”, а може й люди із Наддніпрянщини.

Кожного дня ситуація погіршувалась і ми, трохи відпочавши та набравшись сили, вирішили втікати. Перетяли в однім місці дротяну загорожу і подались у місто.

Випадково там я стрінув свого колишнього друга з рядів ОУН, І. З-го, який запровадив нас до приміщення обласного провідника ОУН, і там я вперше стрінув проф. Івана Юрченка. Ми познайомились, пообідали, що Бог послав, та обговорили наші справи. В цей час я довідався, що бл. п. І. Юрченко у своїй Винниці та околицях в 1941 р. щиро вітав і приймав революційно-націоналістично Похідні Групи, допомагав у їхній праці, запізнався з Провідником ОУН, став її прихильником, а пізніше і членом.

До приходу Похідних Груп ОУН сл. п. І. Юрченко, кол. сотник Армії УНР та кол. політв'язень московсько-большевицьких таборів, перебував на т. зв. вовчій пашпорті.

Запізнавшись із таким працьовитим і життєво практичним другом, ми роздумували, як рятувати наших людей від московської і польської небезпек. По кількох днях ми зі сл. п. Іваном опинились у місті Ганновер, де оформився Український Червоний Хрест і його посвідки рятували від насильного вивозу. Такі посвідки вибрано для всіх наших знайомих. В цей час в Ганновері ми стрінулись з одним канадйським вояком-українцем, який запровадив нас до бю-

ра сотника канадійської армії Б. Панчука, якому ми розказали про наші обставини. Сотник прийняв нас прихильно, почав кудись телефонувати і, по довгих телефонічних розмовах, порадив нам за три дні виїхати до українського табору, який якраз організується як перший наш табір на англійській зоні Німеччини.

Нашій радості не було кінця! Старанням друга 3-го винайнято два великі автобуси, в яких приміщено всіх дітей, жінок і старших осіб, — їх усіх зорганізував і опікувався ними бл. п. Юрченко. А ми, політв'язні, протявши драти польського табору, світанком вийшли на призначене місце біля автобусів. Всі молодші і сильніші ішли піхотою біля автобусів, бо не могли всі вміститися в автобусах.

До українського табору було біля 28 клм. Виїхавши досвідком, ми прибули пізно до нашого місця призначення, де серед великих шпилькових дерев і кущів, біля великої брами виднів напис: Displaced Persons Camp UNRRA, Minster-Lager.

Табір містився біля невеличкого міста Солтау, за 25 клм. на полудень від Гамбургу, в англійській зоні Німеччини.

Комендант табору, інж. Дроздовський, прийняв нас прихильно та примістив у приміщеннях-бараках. Це було в місяці липні 1945 р.

Кожного дня до табору прибували десятки і сотні українців, самотніх і з родинами, шукаючи захисту і тимчасового приміщення. Табір був дуже перенаселений, тому заходом інж. Дроздовського УНРРА зорганізувала другий табір, т. зв. Гайденав, куди з нашого табору виїхали всі українські родини, а в Мінстер-таборі залишилися самотні.

До табору Гайденав виїхав і бл. п. І. Юрченко.

Згодом ми зустрілися в Америці, де сл. п. проф. Іван Юрченко віддано працював у СУМ-і і в українському шкільництві.

Помер 29 грудня 1983 р. в м. Йонкерсі. Вічна Пам'ять Дорогому Професорові!

Г. Ц-ій

ПРО КНИЖКУ „ШЛЯХОМ ЛЕГЕНДИ”

Натрапивши на цю книжку випадково в чоловічій бібліотеці, я з деяким упередженням її розгорнула, побачивши, що автор — колишній вояк УПА, а бійці рідко бувають добрими письменниками.

Повість присвячена зверхникові автора в ОУН, Климову-Легенді і названа на його честь „Шляхом Легенди”. Автор — Богдан Казанівський. Цю назву можна зрозуміти і в прямому, і в переносному значенні, бо часи боротьби УВО, ОУН, УПА, УГВР часто здаються нам легендарними. І в той же час, „Легенда” — псевдо зверхника автора, якому він присвятив свій твір.

Богдан Казанівський з юнацьких років ступив на шлях боротьби за українську правду. Ще дитиною захоплювався він оповіданнями про героїчну боротьбу українського підпілля чарувала його романтика таємниці і все це, разом з пробудженою національною свідомістю, виховало з нього непохитного українця.

Цьому сприяла ще й короткозора і нерозумна політика Польщі, яка утисками і репресіями сама створила собі ворогів зі своїх же громадян-українців. І, природньо, стимулювала зріст національної свідомості.

Молоді українці з радістю ступали на шлях боротьби, без жалю, жертвуючи своєю працею, кар'єрою, а часто і життям в ім'я ідеї незалежної України. І молодий Богдан цілком і назавжди віддався цій боротьбі, під стягом ОУН і незабутнього Провідника Степана Бандери.

Книжка повна хвилюючих пригод, які полонять читача своєю правдивістю, і, не зважаючи на макабричні сцени розправ і катувань, крові, ран і смерті, закриваєш її разом з почуттям глибокого подиву і пошани до мучеників нашої тривожної доби, і з почуттям певності, що народ, який родить таких героїв, врешті переможе.

Хочеться разом з автором вірити, що наші внуки чи правнуки досягнуть те, за що боролися і вмирали їхні діди і прадіди.

Алла Коссовська

ЧЕРЕЗ ОЩАДНІСТЬ ДО КРАЩОГО ЗАВТРА!

1-ий УКРАЇНСЬКИЙ ФЕДЕРАЛЬНИЙ ШАДНИЧИЙ БАНК

“П Е В Н І С Т Ь”

ВСЕСТОРОННЯ БАНКОВА ОБСЛУГА

Щадіть, позичайте та полагоджуйте всі свої банкові потреби
у найбільшій українській фінансовій установі

Ощадності забезпечені федеральною агенцією до висоти 100 тисяч дол.

1st SECURITY FEDERAL SAVINGS BANK

936 North Western Avenue
Chicago, Illinois 60622
(312) 772-4500

BRANCH:

2166 Plum Grove Road
Rolling Meadows, Illinois 60008
(312) 991-9393

ВСЕСТОРОННЯ БАНКОВА ОБСЛУГА

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА СУМА

В ЙОНКЕРСІ, Н. Й.

ВИДАЄ ПОЗИЧКИ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА
ОРГАНІЗАЦІЯМ; СЛУЖИТЬ: ДОБРИМ І
ДЕШЕВИМ КРЕДИТОМ, ГРОШОВИМИ
ЧЕКАМИ; УДІЛЯЄ НАЙДЕШЕВШИЙ
КРЕДИТ НА АВТА, МОРТГЕДЖІ,
ремонт домів, меблі, шпитальні рахунки,
вакації, весілля та інші цілі.
СПЕЦІАЛЬНИЙ КРЕДИТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
Майно кожного вкладника чи позичкодавця
забезпечене.

Приймає ощадності і платить 7% дивіденди
Безплатне забезпечення ощадностей
Безплатне життєве забезпечення
до 2,000 дол.

Адреса:

**SUMA (YONKERS)
FEDERAL CREDIT UNION**
301 Palisade Ave. Yonkers, N.Y. 10703
Tel.: 914-965-8560

СТЕЙТОВА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

„БУДУЧНІСТЬ”

У ДЕТРОЙТІ

СЛУЖИТЬ СВОЇМ ЧЛЕНАМ ТА ОРГАНІЗАЦІЯМ
ДЕШЕВИМ І ВИГІДНИМ КРЕДИТОМ.
НИЗЬКОВІДСОТКОВІ ПОЗИЧКИ НА АВТА,
ДОМИ, НАПРАВУ ДОМІВ, МЕБЛІ, ВАКАЦІЙ,
ШПИТАЛЬНІ РАХУНКИ І Т. П. ПОЗИЧКИ
(КРИМ МОРТГЕДЖОВИХ) ЗАБЕЗПЕЧЕНІ
ДО 10,000 ДОЛ. БЕЗПЛАТНО ДЛЯ ПОЗИЧ-
КОДАВЦЯ. ВІД ВКЛАДІВ ПЛАТИТЬ 5¼%
ДИВІДЕНДИ

Вкладчики мають безкоштовне життєве
забезпечення до висоти 2,000 дол.
Ощадності забезпечені до всякої висоти.

Future Credit Union of Detroit
4641 Martin Ave., Detroit, Mich.
3011 Caniff, Hamtramck, Mich. 48212
Tel.' 843-5411

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ 1-ГО ВІДДІЛУ ООЧСУ В НЬЮАРКУ-ІРВІНГТОНІ, Н. ДЖ.

Як завжди в грудні, так і в кінці 1983 року відбулися Звичайні Загальні Збори 1-го Відділу ООЧСУ, в будинку Укр. Народного Дому, при 140 Проспект Евеню, де Відділ має свою постійну домівку, як і інші організації Визвольного Фронту.

Збори попередила доповідь д-ра Вікентія Шандора, суспільно-політичного та громадського діяча ще на рідному Закарпатті, як і тут, на еміграції, який займав різні пости в між-крайових та крайових Організаціях. Темою доповіді була „Роля СКВУ в сучасному політичному світі”.

Другим доповідачем був інж. М. Семанишин, також широко відомий діяч на терені УККА та Організацій Визвольного Фронту. Він навів головні точки перебігу нарад та інформації з Конгресу СКВУ, якого делегатом він був. Потім інж. Семанишина доповнив другий делегат Конгресу, мгр. Ярослав Рак, у тих точках, в яких попередній доповідач не мав змоги безпосередньо брати участі.

Після доповідей були запити і дискусія, в ході якої наświetлено і вияснено багато проблем і уточнено багато неясностей.

Голова Відділу, друг Іван Галій, пригадав, що час переходити до другої залі й починати наради Зборів. Зборами провадила президія в складі: голова мгр. Я. Рак, містоголово інж. В. Гладкий, секретар Б. Процюк. До президії був запрошений, як почесний член, гол. місцевого Відділу УККА і представник ГУ ООЧСУ, в імені якої привітав присутніх та побажав успіху в нарадах і в праці на майбутнє, інж. М. Семанишин.

Наради проходили в дружній атмосфері й ділово. Присутні висловлювались в більшості позитивно про діяльність референтур і про працю Відділу в цілому. Праця в часі звітної каденції проходила задовільно, а особливо фінансова референтура, з її референтом І. Ген-

сьором у проводі. Зовнішньополітична діяльність серед американського світу теж проходить задовільно. За добре пророблену працю Контрольна Комісія запропонувала уділення абсолюторії уступаючій Управі з признанням, що Збори прийняли оплесками, а Номінаційна Комісія, зі своєї сторони, запропонувала перевибір уступаючої Управи, з другом І. Галієм на чолі. Присутні прийняли пропозицію також оплесками; переобрано і К. Комісію та Товариський Суд.

Потуємо відрадний факт: серед присутніх членів було загальне зацікавлення і активність у всіх справах, що виринали в часі нарад. Хочеться вірити, що серед зовнішньо-освітових як і наших внутрішніх справ і проблем, члени ПЕРШОГО ВІДДІЛУ ООЧСУ, як і члени цілого Визвольного Фронту, похваляють свою активність і працю так серед своїх Організацій як і серед нашої великої спільноти.

Політичний небозвід вкривається згущеними хмарами непевноти. Тому ми мусимо бути готовими на все, що лиш стріне на шляху.

По вичерпанні точок нарад поновно обраний голова, друг Галій, подякував присутнім за довір'я і просив підтримки і співпраці у всіх починах Управи. На закінчення Зборів відспівано „Не Пора”, після чого присутні ще довго розмовляли на різні актуальні теми.

Н. Ба-к

АНДРОПОВА ЗАМНИВ ЧЕРНЕНКО

Після 15 місяців перебування при найвищій владі, червоний цар Юрій Андропов „урізав дуба” і до влади прийшов 72-річний Константин Черненко — син сибірського селянина, партійний апаратчик, висуванець Брежнєва.

Свою першу промову в ролі генсека ЦК КПСС Черненко присвятив 13. 2. 1984 року нападам на Захід, який, мовляв, хоче війни, та обіцянкам „зміцнювати військову силу ССРСР”.

Припускають, що К. Черненко буде провадити стару централізаційну політику, як давній партійний апаратчик, догматист-сталініст,

вірний імперіялістично-шовіністичним „заповітам” Петра I і Леніна.